

Egy korszak tövisei

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 41. szám, 2018. október 12.

1989-ben voltam Izraelben először Soros-ösztöndíjjal. A pályázat az izraeli oktatás és a kibuc/mosavok feldolgozásáról szólt. Európai zsidóként léptem az országba és megrendülten tértem vissza onnan, ahova annak idején szüleim és szüleim barátai *1932-ben mentek a numerus clausus* elől, az arab és angol véres harcok Palesztinájába, ahol a frissen bevándorolt európai zsidók keresték a helyüket. Beléptem magas sarkú cipőben, igen, én zsidó vagyok, fogadjatok szeretettel. Ez nem ilyen egyszerű, és éppen ez az, amit a múlt feltárásánál figyelembe kellene venni. Végigjártam az országot busszal (IBUSZ jellegű), sok kibucot, mosávot, oktatási intézményt, mezőgazdasági központot meglátogattam, a meghívó egyetem oktatóival konzultáltam. A magas sarkú cipőt *sportcipőre* váltottam. Velük együtt éltem, és ehhez a külső jeleket is le kellett vetkőznöm. Láttam mindazt a kemény munkát, melyet a *Biblia* alapjaira támaszkodva elérték a mezőgazdaságban (*ha itt szőlő volt, akkor lesz is alapon*) a vízháztartásban (*ha vízesés volt Ein Gediben, ahol a Biblia szerint Dávid elbújt, akkor lesz is*), a környezetvédelemben elérték. Láttam a fiatal, nagyon szép katonákat, lányokat, vasárnap sírva a buszmegállóban búcsúztak szüleiktől. Láttam Galilt és a Negevét, a szőlőtermesztést, a füge- és banántelegeket, a száradó Holt-tengert, a 30-as évek sóbányáit, ahol szüleink dolgoztak anno, és láttam Maszadát, a hősök hegyét. Láttam és megrendültem. Láttam Jeruzsálemben a vallásos, ultraortodox negyedét, ahol ismeretlen nagymamám élt (Mea Shearim) 1948-ig, szívszorongató volt, ahogy megőrizte a XIX. század Európáját, az 1870-es éveket. Láttam a Siratófalnál esküt tevő izraeli katonákat, apácák csoportja vonult el előttük, miközben megszólalt a műezzin. Láttam a bibliai tájakat, azt az öntözőrendszert, amely életre keltette az országot. Láttam a múltat és láttam a jelent, amely egyértelműen a jövő felé halad. Láttam a régi, porlepte, omladozó tel-avivi házakat, láttam az UNESCO által védett Bauhaus-épületeket és az új felhőkarcolókat, meglátogattam az akkor még frissen érkezett etióp gyerekek iskoláját, az integráció valóságát. Haifán láttam a Bahai templomot, amely egyedülálló, és láttam azt a kikötőt, ahova anno *1932-ben megérkeztek a szüleim*, amely akkor a nyomor, a piszok, az arab véres lázadások és a britek aljas politikájának színtere volt. Láttam azt a kibucot, ahol szüleim megismerkedtek, majd csalódva hazajöttek, egyenesen mindenbe, ami itt várt rájuk, a munkaszolgálatba. Sok mindent láttam és megírtam. Testvérem megismertetett a holokauszt kutatással, a Jad Vasem munkájával. Bent voltam. Láttam, amit lehetett, sok minden megviselt akkor is és most is. Azt szeretném, ha a múlt feldolgozása éppen azt az igényt elégítené ki, amelyhez ez mind hozzátartozik. Senki ne sajátítsa ki, ne tegye hazug évszámok közé azt, ami volt. Ne mossa össze azt, amire nemcsak történészek, de halandók is emlékeznek, lépjenek ki a „magas sarkú” cipőből, és tegyék a fiatalok számára érthetővé, taníthatóvá. Azt szeretném, ha az *Emlékezés* nyitna Izrael felé, amely 70 alatt megharcolta azt, amit elért a holokauszt túlélőkkel együtt. Sokszínű, befogadó és nem szekuláris ország, és ezt meg kell érteni. Ehhez idő kell. Izrael az európai, marokkói, jemeni, etióp zsidó törzsekkel együtt a táj, a harc, a vér, a törvények, a 20 százalékos ultraortodoxok ereje. Nemcsak itthon kell zsidónak vallanunk magunkat, hanem meg kell ismerni azt az országot, ahol nem elég zsidónak lenni, de meg is kell érteni *sportcipőben*. Így hiteles minden tervezett múzeum. Kisajátítani képtelenség és bűn, így lehet tanítani, továbbadni.